

ATATÜRK DÖNEMİNDE KAYSERİ HALKEVİ TARAFINDAN DÜZENLENEN KÖY GEZİLERİ

Doç. Dr. Mustafa ŞANAL

Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri
sanalm@erciyes.edu.tr

Öz

Cumhuriyet devrimlerini halka götürmek ve halkı yapılan yenilikler konusunda bilgilendirmek amacı ile kurulan halkevlerinden birisi olan Kayseri Halkevi, 1932–1950 yılları arasında önemli faaliyetlerde bulunan halkevlerinden birisi olmuştur. Özellikle Atatürk döneminde (1932–1938) yılları arasında düzenlemiş olduğu köy gezileri ile hem yerel basın hem de ulusal basının övgüsüne layık etkinliklerde bulunmuştur. Düzenlenen bu köy gezilerinde köylüye cumhuriyet rejiminin faziletleri anlatılmış, o dönemde yapılan yeniliklerin ve inkılâpların neler olduğu konusunda bilgiler verilmiştir. Ayrıca sağlık problemi yaşayan köylüler ve çocuklar ücretsiz olarak muayene ettirilmiş, köylüye Atatürk posterleri dağıtılmış, köylülere çeşitli konularda Halkevi'nin üyeleri tarafından seminerler ve konferanslar verilmiştir. Düzenlediği bu köy gezileri ile Kayseri Halkevi'nin devlet-millet bütünlüğünü temel amaç olarak benimsediği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Halkevi, Kayseri Halkevi, Köy Gezileri, Atatürk Dönemi

RURAL TRIPS THAT IS ARRANGED BY KAYSERİ PEOPLE HOUSE IN THE TERM OF ATATURK

Abstract

Being one of the people houses that were founded to inform the public about the reforms and carry the republic revolutions to public, Kayseri People House carried out many important activities in the years during 1932-1950. Especially in the term of Atatürk, between the years 1932-1938, Kayseri People House carried out many activities with rural trips that these activities attract the attention of both local and national press. In these rural trips, peasants were informed about the virtues of Republic and reforms of this term. Additionally, peasants and children who had health problem were treated without charge, Atatürk posters were distributed, and peasants got lectures and seminars about various subjects that were given by the members of People Houses. It will be said that with these rural trips, Kayseri People House primarily aimed government-nation union.

Key Words: People's House, the Kayseri People's House, Village Trips, The Period of Atatürk

1. Giriş

Cumhuriyet döneminin en önemli kültür ve eğitim müesseselerinden birisi olma niteliğini taşıyan Halkevleri, 19 Şubat 1932’de Cumhuriyet rejimi ve devrimlerini halka götürmek amacıyla kurulmuş, 1932–1951 yılları arasındaki zaman diliminde toplumu Cumhuriyetin ortaya koymuş olduğu ilkeler doğrultusunda yetiştirme ve geliştirme yolunda önemli roller oynamış olan bir kültür kurumları olarak tarihteki yerlerini almışlardır. 19 Şubat 1932’de 14 Halkevi’nin açılması ile başlayan gelişme, 1951’de 478 Halkevine ulaşmıştır. Halkevleri, 882 sayılı ve 11 Ağustos 1951 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan 5830 nolu yasa ile Demokrat Parti tarafından kapatılmıştır¹.

Bu çalışmanın ana konusunu teşkil eden Kayseri Halkevi’nin 24 Haziran 1932’de törenle açılacağı haberine Kayseri Vilayet Gazetesi’nin² 23 Haziran 1932 tarihli 664 nolu nüshasında değinilmiş³, nitekim Kayseri Halkevi, 24 Haziran 1932’de saat 15.00’de eski Türk Ocağı binasında düzenlenen parlak bir törenle açılmıştır⁴. Aynı gün C.H.Fırkası Umumî Kâtibi Kütahya Mebusu Recep Peker’in bir nutkuyla 19 halkevi daha açılmıştır. Bu halkevleri şunlardır⁵: Antalya, Bilecik, İçel, Edirne, Kastamonu, Kırklareli, Kütahya, Rize, Sinop, Şebinkarahisar, Trabzon, Giresun, Ordu, Zonguldak, Gaziantep, Kocaeli, Yozgat, Van ve Tekirdağ Halkevi. Böylece 1933’ün 24 Haziran’ında açılan 20 halkevi ile tüm ülkede o vakte kadar açılmış olan halkevlerinin sayısı 55’i bulmuştur. İşte bu çalışmada Kayseri Halkevi’nin idari ve örgütsel yapısı üzerinde durulmamış, sadece Atatürk döneminde Kayseri Halkevi tarafından organize edilen köy gezilerinin neler olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

2. Gesi Nahiyesine Düzenlenen Gezi

Tespit edilebildiği kadarıyla Kayseri Halkevi’nin düzenlemiş olduğu ilk gezi Gesi Nahiyesi’ne düzenlenen gezidir. Kayseri Halkevi komiteleri tarafından

¹ Mustafa Şanal, “Türk Kültür Tarihi İçerisinde Kayseri Halkevi ve Faaliyetleri”, *Milli Eğitim*, Sayı:161, s.37-60; Sefa Şimşek, *Bir İdeolojik Seferberlik Deneyimi Halkevleri 1932-1951*, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul 2002, s.1-266; Mustafa Şanal, “Atatürk Döneminde Kayseri Halkevi ve Faaliyetleri (1932-1938)”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt: XXII, Mart-Temmuz-Kasım-2006, Sayı:64-65-66, s.261-292; Mustafa Şanal, *Kayseri Halkevi ve Faaliyetleri*, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Kayseri 2007, s.24-28; Mustafa Şanal, “Atatürk Döneminde Kayseri Halkevi Tarafından Düzenlenen Cumhuriyet Bayramı Kutlama Törenleri”, *Erdem*, Sayı:156, 2010, s.161-172.

² Kayseri Vilayet Gazetesi, ilk olarak 1914 yılında yayınlanmaya başlanmıştır. 1949 yılına kadar Pazartesi ve Perşembe günleri yayınlanmış, bu yıldan itibaren ise hafta sonları hariç günlük olarak yayınlanmıştır. 1952 yılında “Yeni Kayseri” Gazetesinin yayınlanması ile Kayseri Vilayet Gazetesi’nin yayınlanmasına son verilmiştir. Ali Rıza Önder, *Kayseri Basın Tarihi*, Kayseri İşçi Kredi Bankası Kültür Yayınları No.2, Ayyıldız Matbaası, Ankara 1972, s.53–56.

³ *Kayseri Vilayet Gazetesi*, Sekizinci Sene, No: 664, 23 Haziran 1932.

⁴ Halit Erkiletlioğlu, *Kayseri Yakın Tarihinden Notlar*, Kayseri, Kasım 1998, s.68–69.

⁵ *Kayseri Halkevi Armağanı*, 9 Birinciteşrin, Kayseri 1933, s.9.

07.06.1936 Pazar günü Gesi Nahiyesi'ne bir gezi düzenleneceği 04.06.1936 tarih ve 1058 numaralı Kayseri Vilayet Gazetesi aracılığı ile açıklanmış, gezinin programının ise şu şekilde olacağı ifade edilmiştir⁶.

1-Geziye Halkevi'nin bütün komiteleri ile bando, ulusal saz ve temsil grupları iştirak edeceklerdir.

2-Gezi 07.06.1936 Pazar günü yapılacaktır. Sabahleyin saat 08.30'da Halkevi'nden Köycüler Şubesi'nin hazırlayacağı kamyonla hareket edilecek ve 19.00'da geri dönecektir.

3-Gesi'ye vardıktan sonra yarım saat kadar dinlenilecek, sonra İstiklâl Marşımız okunacak, buna müteakip Halkevi Başkanı Naci Özsan tarafından konuşma yapılacaktır.

4- Dil, Tarih, Edebiyat Şubesi başkanı Hüsnü İrkılata tarafından köy kültürü hakkında bir konuşma yapılacak, Müze, Sergiler Şubesi Başkanı Kazım Özdoğan tarafından "*Köylüm*" adlı şiir okunacaktır.

5- Köycüler Şubesi Başkanı Remzi Özyürek tarafından "*köycülük*" hakkında bir konuşma yapılacaktır.

6-Bando tarafından bir fasıl verilecektir.

7- Gösteri Şubesi üyeleri tarafından hazırlanan "*İstiklâl*" adlı piyes oynanacaktır.

8- Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi Başkanı Fahri Tümer tarafından inkılâplarımız hakkında bir konuşma yapılacaktır.

9-Dinlenme

10- Saat 14.00'de uygun bir yerde millî oyunlar oynanacaktır. Bu arada arzu eden Halkevi üyeleri köylüler ile konuşacaklardır.

11- Doktorlar, yoksul hastaları muayene edeceklerdir.

12- Ziraat mühendisleri ile baytarlar köylüye kendi meslekleri hakkında çeşitli bilgiler vereceklerdir.

13- Köycüler Şubesi üyeleri köylülerle diyaloga girecek, tarım ve ekonomi konularında onları bilgilendireceklerdir.

14- Bu programın uygulanması Köycüler Şubesi üyelerinin görevidir.

Yukarıda verilen program dâhilinde Halkevi üyeleri 07.06.1936 Pazar günü Gesi Nahiyesi'ne gitmişlerdir. Kafileyi Gesi'de kalabalık bir halk kitlesi karşılamış, bu seyahat hakkında Halkevi Başkanı Naci Özsan'ın konuşmasından sonra

---

⁶ "*Halkevi'nde Konferans Serileri*", Kayseri Vilayet Gazetesi, 04.06.1936, No: 1058.

Köycüler Şubesi Başkanı Remzi Özyürek tarafından özlü bir konuşma yapılmıştır. Remzi Özyürek'in konuşmasından sonra da Kazım Özdoğan bir şiir okumuş, sonra Ağırnas Nahiyesi öğretmenlerinden Hamdi Üçok tarafından da "Atatürk" adlı şiir heyecanla okunmuştur. Daha sonra Gösteri Şubesi üyeleri tarafından güzel bir piyes oynanmıştır. Öğleden sonra Kayseri Halkevi'nin hazırlayıp beraberinde Gesi'ye götürdüğü yiyecekler yenmiş ve akşama kadar bando ve müzik eşliğinde Gesi gezilmiş, uygun görülen yerlerde çeşitli millî oyunlar oynanmıştır. Akşam saat 19.00'da otomobillerle Kayseri'ye geri dönmüştür⁷.

3. Tavlusun Köyüne Düzenlenen Gezi

25.10.1936 Pazar günü Halkevi Köycüler Şubesi üyelerinin Tavlusun Köyü'ne bir yaya gezisinde bulunacağı belirtilmiştir. Bu yürüyüşe erkek ve bayanlardan oluşan kalabalık bir grubun katılacağı ve gruba dönemin Kayseri Valisi Adli Bayman'ın başkanlık edeceği ifade edilmiştir⁸. Nitekim belirtilen tarihte 7 bayan 11 erkekten oluşan toplam 18 kişilik Halkevi kafilesi yaya olarak Vali Adli Bayman'ın başkanlığında Tavlusun Köyü'ne gitmiştir. Gezide köylünün sorun ve isteklerinin neler olduğu tespit edilmiş, köyünde bulunan hastalar ücretsiz olarak muayene edilmiş, çocuklara şekerlemeler dağıtılmıştır.

4. Germir Köyüne Düzenlenen Gezi

08.11.1936 Pazar günü 11 bayan 26 erkekten oluşan 37 kişilik Halkevi kafilesi Vali Adli Bayman'ın nezaretinde "Germir Köyü"ne bir yaya köy gezisinde bulunmuştur. Geziye şu isimler katılmıştır:

Bayanlar: Nermin Adli Bayman, Kazime Fazlı Turga, Mamurhan Osman Özsan, Naciye Naci Özsan, Neriman Cudi Erk, Nesrin Bayman, Fehime Okar, Melahat Hanım, Öğretmen Sıddıka Hanım, Ayşe Modiye, Şadiye Okar.

Erkekler: Vali ve C.H.P. İl Başkanı Adli Bayman, Korgeneral Mümtaz Aktay, Halkevi Başkanı Naci Özsan, Halkevi Dil, Tarih Edebiyat Şubesi Başkanı ve İl Kültür Müdürü Hüsnü İrkılata, Sümerspor Başkanı ve Bez Fabrikası Müdürü Fazlı Turga, Bez Fabrikası Ticaret Müdürü Cudi Erk, Halkevi Kütüphane ve Yayınlar Şubesi Başkanı Sahir Uzel, Kurmay Yüzbaşı Fevzi Bey, Öğretmen Nevzat Yücel, Öğretmen Kazım Özdoğan, Halkevi Köycüler Şubesi Başkanı Fahri Tümer, C.H.P. İl Sekreteri Osman Özsan, C.H.P İl Yönetim Kurulu üyesi Doktor Behçet

⁷ "Halkevi'nin Gesi Nahiyesine Bir Gezisi", Kayseri Vilayet Gazetesi, 08.06.1936, No: 1059. (Gazetenin bu nüshasında öğretmen Hamdi Üçok tarafından okunan "Atatürk" adlı şiirin tamamı bulunabilir.)

⁸ "Köy Gezintisi", Kayseri Vilayet Gazetesi, 22 Birinciteşrin (Ekim) 1936, No: 1098.

Bey, Sıhhiye Memuru Mehmet Bey, Mustafa Okar, C.H.P. İl Yönetim Kurulu Üyesi Tacettin Bey ve 10 kişilik Halkevi Bando Heyeti⁹.

08.11.1936 Pazar sabahı saat 09.00'da yukarıda isimleri verilen 37 kişilik Halkevi kafilesi yaya olarak yola çıkmış ve iki kilometrelik bir yürüyüşten sonra köye varmıştır. Halkevi kafilesi köyde şu faaliyetleri yapmıştır:

1-Köyde daimi içme suyu bulunmaması nedeniyle, Mimarşinan Köyü'nden bir çeşmelik içme suyunun buraya getirilmesi temin edilmiştir.

2- Halkevi Doktoru Behçet Bey tarafından 30 hasta muayene edilerek birçoğunun sıtmal olduğu anlaşılmış, bunlara ücretsiz olarak kinin dağıtılmıştır. Bu hastalardan köyde tedavisi mümkün olmayanlardan üçünün Kayseri'deki Memleket Hastanesi'ne yatırılmaları temin edilmiştir.

3-Fakir olan onbir hastanın ilaçları parasız olarak köye gönderilmiştir.

4-Okula giden, kitap, kalem, defter gibi materyalleri maddi imkânsızlıkları nedeniyle alamayan çocukların bu türden ihtiyaçları ücretsiz olarak karşılanmıştır.

5-Yoksullara çeşitli miktarlarda para yardımında bulunulmuştur¹⁰. Nitekim Halkevi heyetinin Germir Köyü'ne yapmış olduğu bu geziden elde edilen izlenimler ile köyün coğrafik, ekonomik ve tarihsel açılarından durumu ve gelişimi hakkında bilgilere yer verilen bir eser, 1937 yılında Öğretmen Kazım Özdoğan tarafından "*İlbaı Adli Bayman'ın Başkanlığı Altında Kayseri Halkevi'nin Tertip Ettiği Yaya Köy Gezileri Tetkik Notlarıdır: Seri:2 Germir Köyü*" adı ile kaleme alınmış, Kayseri Vilayet Matbaası tarafından Halkevi'nin bir yayını olarak basılmıştır. Basılan bu eserin beş nüshası 27.01.1937 yılında Vali Adli Bayman'ın bir üst yazısı ile C.H.P. Genel Sekreterliği'ne gönderilmiştir¹¹.

Vali Adli Bayman tarafından C.H.P. Genel Sekreterliği'ne 1010 sayılı ve 11.11.1936 tarihli bir yazı yazılmıştır. Yazının konusu Halkevi üyelerinin Vali Adli Bayman'ın başkanlığında Pazar günleri köylere yaptıkları gezilerdir. Adli Bayman yazısında, köy gezilerinde Halkevi'nin neyi amaçladığı ve bu gezilerde nelerin yapıldığını Parti Genel Sekreterliği'ne şu cümleleri ile bildirmiştir¹²:

⁹ Kazım Özdoğan: *Germir Köyü, Seri:2 (Kayseri Halkevi'nin Tertip Ettiği Yaya Köy Gezileri Tetkik Notlarıdır)*, Kayseri Vilayet Matbaası, Kayseri 1937, s.15.

¹⁰ Kazım Özdoğan: *Germir Köyü, Seri:2 (Kayseri Halkevi'nin Tertip Ettiği Yaya Köy Gezileri Tetkik Notlarıdır)*, Kayseri Vilayet Matbaası, Kayseri 1937, s.16-17.

¹¹ Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi, Belge No:409.1.837.810.2,Dosya No: 5. Büro, s.93-94.

¹² Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi, Belge No:409.1.837.310.1,Dosya No: 5. Büro, s.1.

“C.H.P. Genel Sekreterliği Yüksek Katına

Ankara

Köylerin genel durumlarını incelemek, kalkınmalarını temin etmek, köy kanununun tatbikatını kontrol etmek üzere her hafta Pazar günleri refakatimde Halkevi'nin köycülük ve spor kolları olmak üzere kadınlı erkekli bir kafiye halinde köylere gidilmekte, bu suretle hem spor yürüyüşleri yapılmakta ve hem de refakatimizde götürdüğümüz tabip veya sıhhiye memuru ile köyün sıhhi durumları tetkik edilmekte ve sıtmalılara, hastalara meccani mualece ve kinin tevzi edilmektedir. Mektep çocuklarına teşvike medar olmak üzere şeker dağıtılmakta, fakara çocuklarına da defter, kalem ve kitap verilmekte, köylülerle hasbıhal yapılmakta, köyün ihtiyacı tespit edilmekte olduğunu ve her eve Yüce Atatürk'ümüzün birer resmini Halkevi'nin armağanı olmak üzere vermekte ve bu gezilerin köylü üzerinde çok müspet duygular uyandırdığını bilgi olarak arz eder saygılarımı sunarım.

Kayseri Valisi ve C.H. P.
İlyönkurul Başkanı
Adli Bayman”

5. Mimarsinan Köyüne Düzenlenen Gezi

Nitekim Vali Adli Bayman'ın C.H.P. Genel Sekreterliği'ne yazdığı bu yazıdan dört gün sonra, 15.11.1936 Pazar günü Mimarsinan Köyü'ne gidilmiştir. Kafilde Vali Adli Bayman'ın yanı sıra Korgeneral Mümtaz Aktay, Halkevi Başkanı Naci Özsan, Halkevi'nin Köycüler Şubesi üyeleri ve sporcu gençlerden oluşan 41 kişilik bir grup yer almıştır. Geziye katılanların isimleri aşağıda verilmiştir:

Bayanlar: Nermin Adli Bayman, Kazime Fazlı Turga, Mamurhan Osman Özsan, Naciye Naci Özsan, Neriman Cudi Erk, Nesrin Bayman, Fehime Okar, Melahat Hanım, Solmaz Behçet, Ayşe Modiye, Şadiye Okar.

Erkekler: Vali ve C.H.P. İl Başkanı Adli Bayman, Korgeneral Mümtaz Aktay, Halkevi Başkanı Naci Özsan, C.H.P İl Yönetim Kurulu üyesi Doktor Behçet Bey, C.H.P. İl Yönetim Kurulu Üyesi Tacettin Bey, Sümerspor Başkanı ve Bez Fabrikası Müdürü Fazlı Turga, Bez Fabrikası Ticaret Müdürü Cudi Erk, Avukat Kemal Bey, Ziraat Bankası Müdürü Hüseyin Karadeniz, Genel Muhasebe Müdürü Ferruh Akdamar, Halkevi Yayınlar Şubesi Başkanı Sahir Uzel, Kurmay Yüzbaşı Fevzi Bey, Öğretmen Nevzat Yücel, Öğretmen Kazım Özdoğan, Halkevi Köycüler Şubesi Başkanı Fahri Tümer, C.H.P. İl Sekreteri Osman Özsan, Terzi Cabbar Bey, Sıhhiye Memuru Mehmet Bey, Mustafa Okar ve 10 kişilik bando heyeti¹³. Heyet köye varınca köyün meydanında halkın da katılımı ile bir toplantı yapılmış, Vali

¹³ Kazım Özdoğan: *Mimarsinan Köyü (Seri:3)*, Kayseri Vilayet Matbaası, Kayseri 1937, s.22.

Adli Bayman gezinin amacını köylülere açıklamış, köylünün istek ve şikâyetlerinin neler olduğu sorulmuştur. Köylüler, köylerinde okul bulunmaması nedeniyle çocuklarının her gün civar köylere yürüyerek okula gidip geldiklerini, özellikle kış aylarında büyük zorluklar çektiklerini anlatmışlardır. Yine köylerini Kayseri'ye bağlayan yolun bir an önce yapılması hususunda kendilerine yardımcı olunmasını istemişlerdir. Kafile ile köye gelen Doktor Behçet Bey, köyün hastalarını muayene etmiş, yoksullara ücretsiz olarak çeşitli ilaçlar vermiş ayrıca nakdi yardımda bulunmuştur. Okula gidip de kitap alamayan çocuklara kitap yardımında bulunmuş ve onlara şeker dağıtılmıştır. Köydeki her eve Halkevi'nin armağanı olarak Atatürk ve Mimarşinan'ın birer fotoğrafı hediye edilmiştir. Sonra Kazım Özdoğan tarafından "*Mimarşinan'ın Hayatı ve Eserleri*" konulu bir konferans verilmiştir. Konferansın bitiminden sonra Halkevi'nin bandosu tarafından millî havalar çalınmış, ihtiyar köylüler millî oyunlar oynamış, bu suretle köylüler ile Halkevi üyeleri çok eğlenceli bir gün geçirmişlerdir¹⁴. Halkevi'nin 15.11.1936 Pazar günü Mimarşinan Köyü'ne yapmış olduğu gezi ile ilgili olarak Vali Adli Bayman C.H.P. Genel Sekreterliği'ne 19.11.1936 tarihli ve 1046 sayılı bir rapor yazmış, raporunda gezi esnasında köyde ne tür faaliyetlerde bulunulduğunu maddeler halinde açıklamıştır¹⁵. Vali Adli Bayman'ın bu raporu üzerine Nafi Atuf Kansu tarafından C.H.P. Kayseri İl Başkanlığı'na yazılan 01.12.1936 tarihli ve 5-367 sayılı bir yazı ile Halkevi'nin 19.11.1936 tarihinde Mimarşinan Köyü'ne yapmış olduğu gezinin varsa fotoğraflarından birer kopyanın da gönderilmesi istenilmiştir¹⁶. Nafi Atuf Kansu'nun bu yazısı üzerine 08.12.1936 tarihli ve 1096 sayılı bir yazı, Vali Adli Bayman tarafından yazılarak C.H.P. Genel Sekreterliği'ne gönderilmiş, bu yazı ile istenildiği üzere Mimarşinan Köyü'ne yapılan geziye ait fotoğraflardan birer örneğin gönderildiği belirtilmiştir¹⁷.

6. Argıncık Köyü'ne Düzenlenen Gezi

22.11.1936 Pazar günü yine Vali Adli Bayman ve Korgeneral Mümtaz Aktay'ın da katılımı ile 12 bayan ve 23 erkekten oluşan 35 kişilik Halkevi kafilesi

¹⁴ "*Halkevi'nin Köy Gezileri*", Kayseri Vilayet Gazetesi, 16 İkinciteşrin (Kasım) 1936, No: 1104. (Mimarşinan Köyü'nün tarihi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. "*Mimarşinan Köyünde Bir Gün-I*" Kayseri Vilayet Gazetesi, 23 İkinciteşrin (Kasım) 1936, No: 1106; "*Mimarşinan Köyünde Bir Gün-II*" Kayseri Vilayet Gazetesi, 26 İkinciteşrin (Kasım) 1936, No: 1107.

¹⁵ Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi, Belge No:409.1.837.810.2, Dosya No: 5. Büro, s.121-122.

¹⁶ Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi, Belge No:409.1.837.810.2, Dosya No: 5. Büro, s.120.

¹⁷ Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi, Belge No:409.1.837.810.2, Dosya No: 5. Büro, s.124.

Argıncık Köyü'ne gitmiştir¹⁸. Tespit edilebildiği kadarıyla kabile yer alan 31 kişinin ismi aşağıda verilmiştir¹⁹:

Bayanlar: Lamia Mümtaz Aktay, Nermin Adli Bayman, Nesrin Adli Bayman, Ayşe Modiye, Kazime Fazlı Turga, Neriman Cudi Erk, Mamurhan Osman Özsan, Naciye Naci Özsan, Ülfet Feyzi, Fehime Okar, Şadiye Okar, Habibe Andaç.

Erkekler: Vali ve C.H.P. İl Başkanı Adli Bayman, Kor Korgeneral Mümtaz Aktay, Halkevi Başkanı Naci Özsan, Fazlı Turga, Cudi Erk, Asım Kömürcüoğlu, Doktor Behçet Bey, Doktor Haydar Bey, Hüsnü İrkılata, Hüseyin Karadeniz, M. Kalaç, Kazım Özdoğan, Feyzi Bey, Ekrem Bey, Türkmen Cudi, Mustafa Okar, Osman Özsan, Halil Bey ve Osman Bey.

35 kişilik bu grup saat 09:00'da Kayseri'den (Nakliye Dairesi önünden) yürüyüşe başlamış, bir saat on dakika sonra köye varılmıştır. Kafilenin geleceğini önceden duyan halk köyün meydanında toplanmış, elli kadar köy genci de kabileyi karşılamak üzere köyün girişine kadar gelmiştir. Köye varılınca Vali Adli Bayman²⁰:

" Komşular, sizleri yerinizde yurdunuzda görmeye geldik. Doktorlarımız, ilaçlarımız vardır. Hastalarınız varsa gösteriniz, bir dileğiniz varsa söyleyiniz. Cumhuriyet kanunlarına uyan isteklerinizi yapılımasına çalışırız...."

sözleri ile kafilenin köye geliş amacını açıklamıştır. Sonra kafilenin bayan üyeleri köy çocuklarını ön tarafa çıkararak ufak paketler halinde yaptırdıkları hediyeleri vermişlerdir. Daha sonra Doktor Haydar Bey ile Tayyare Fabrikası doktorlarından Behçet Bey, öncelikle meydandaki çocuklardan başlamak suretiyle köy halkını muayene etmişlerdir. İki saat kadar süren bu muayene işlemi sonunda köyde 80 kadar sıtmal ve hastalıklı bireylerin var olduğu anlaşılmıştır. Sıtmal olan hastalara sağlık memuru tarafından "kinin" dağıtılmıştır. Diğer hastaların ilaçlarının ise Kayseri'den alınarak gönderileceği belirtilmiştir. Köylüler, çocuklarının devam edecekleri bir okulun köylerinde yapılmasını ısrarla istemişler, bu konuda çekmiş oldukları sıkıntıyı ifade etmişlerdir. Kabile üyelerinden Ziraat Bankası Müdürü Hüseyin Karadeniz, köylülere bankadan rahatlıkla kredi alabileceklerini söylemiş, Sümerbank müdürü de köylü gençlere fabrikada iş verme sözünü vermiştir. Kabile sonra hep birlikte köye yakın bir yerde bulunan sebze bahçeleri içerisinde yer alan "*Haydar Bey Köşkü'ne*" gitmiştir. Köşkün önünde Kazım Özdoğan ve Hüsnü İrkılata bu köşkün ne zaman ve kim tarafından yaptırıldığı hakkında kabileye bilgi vermişler-

¹⁸ "Köy Gezileri ve Faydaları", "Mimarsinan Köyünde Bir Gün-I" Kayseri Vilayet Gazetesi, 23 İkinciteşrin (Kasım) 1936, No: 1106.

¹⁹ "Argıncık Köyü (Seri:4)", Kayseri Vilayet Matbaası, Kayseri 1937, s. 41.

²⁰ "Argıncık köy Gezisi ve Haydar Bey Köşkü", Kayseri Vilayet Gazetesi, 26 İkinciteşrin (Kasım) 1936, No: 1107.

dir. Konuk olarak kafilde bulunan Mimar Asım Kömürcüoğlu da köşkün mimari açıdan önemini belirten bir konuşma yapmış, bu konuşma üzerine Vali Adli Bayman, tarihi ve mimari bir kıymeti bulunan bu köşkün koruma altına alınması emrini vermiştir. Köşk, kafile üyeleri tarafından gezilmiş çeşitli fotoğraflar çekildikten sonra saat 14.00’da köye geri dönmüştür. Köyün meydanında kendilerini bekleyen köylülere Vali Adli Bayman tarafından bir teşekkür konuşması yapılmış, köylülere her eve asılmak üzere birer Atatürk resmi hediye edilmiştir. Kafile saat 14.30’da köyden ayrılmıştır²¹.

7. Talas Nahiyesine Düzenlenen Gezi

29.11.1936 Pazar günü Halkevi kafilesi Talas’a karlı bir kış gününde yaya olarak gezi yapmıştır. Kafile Talas’ta da, her köy gezisinde olduğu gibi, köylüler ile konuşarak onların sorunlarını dinlemiş, çözülebilecek sorunların giderilmesi için ilgililere gerekli talimatlar verilmiştir. Kafilde yer alan doktor tarafından yok-sul hastalar muayene edilmiş, tedavileri orada yapılmış, çocuklara çeşitli şekerlemeler dağıtılmıştır. Kafile, Talas’ta yapmış olduğu incelemeleri akşam vaktine kadar sürdürmüş, akşam tekrar Kayseri’ye dönmüştür. Gerek bu gezi ve gerekse Talas’ın tarihi ile ilgili bilgilerin yer aldığı bir eser Halkevi’nin bir yayını olarak 1938 yılında Kayseri Vilayet Matbaası tarafından basılmıştır²². Halkevi tarafından bastırılan bu broşüre “*Ülkü*”nün 64. sayısında şu sözler atıfta bulunulmuştur²³:

“Kayseri Halkevi her köy gezisinden sonra o köyün durumunu anlatan bir broşür çıkarıyor. Bilhassa son broşürlerinde gezdikleri köyleri daha içten, daha esaslı tanıtmaya çalıştıkları göze çarpmaktadır. Son broşür Kayseri’ye yakın bir sayfeye olan “Talas”a tahsis edilmiştir. Talas adı etrafında Hasan Reşid Tankut’un çok özlü bir etüdü broşüre ilmi bir kıymet vermektedir. Gezilen köyü tarih, coğrafya ve genel kültür bakımlarından inceleyen su ve diğer imar işleri hakkında bir broşüre konabilecek malumatla süslenmiş olan bu küçük kitaplar, bir gün Kayseri’nin yakınındaki bütün köyler için çıkarılmış bulunacak ve bu suretle Kayseri’yi görmüş ve gezmiş gibi tanımak imkânı hasıl olacaktır.”

8. Reşadiye Köyüne Düzenlenen Gezi

27.12.1936 Pazar günü Halkevi’nin Köycüler, Spor ve İçtimaî Yardım Şubesi üyelerinden oluşan 29 kişilik bir kafile, Talas Nahiyesi’ne dört kilometre uzaklıkta olan Reşadiye Köyü’ne yaya olarak Vali Adli Bayman’ın başkanlığında gitmiştir. Reşadiyeliler kafileyi köyün girişinde kalabalık bir grup eşliğinde karşıla-

²¹ “*Argıncık Köy Gezisi ve Haydar Bey Köşkü*”, Kayseri Vilayet Gazetesi, 26 İkinciteşrin (Kasım) 1936, No: 1107.

²² “*Talas (Seri:5)*”, Kayseri Vilayet Matbaası, Ankara 1938, s.52–77.

²³ *Ülkü*, Sayı:64, Cilt:11, Haziran 1938, s.364.

mışlardır. Saatlerce köylüler ile sohbet edilmiş, onların sorunları, beklentileri ve istekleri dinlenmiştir. Kafilede yer alan doktorlar tarafından hasta köylüler muayene edilmiş, 28 hastanın acilen tedaviye ihtiyacı olduğu tespit edilerek bu hastaların gereksinim duydukları ilaçlar Memleket Hastanesi ve Amerikan Dispanseri'nden temin edilerek kendilerine ücretsiz olarak verilmiştir. Babası olmayan ve okula giden çocukların ihtiyaç duydukları kitap, kalem, defter gibi materyallerin listesi yapılmış, bunların alınması için ilgililere gerekli talimatlar verilmiştir. Ayrıca çocuklara çeşitli şekerlemeler de dağıtılmıştır²⁴.

9. Akçakaya Köyüne Düzenlenen Gezi

Vali Adli Bayman ve Halkevi'nin Köycülük Şubesi'nin üyeleri ile şehrin önde gelen insanlarından oluşan bir grup Talas Nahiyesi'nin Akçakaya Köyü'ne yaya olarak gitmiştir. Burada köylü ile köyün sorunları üzerine konuşulmuş, onların istekleri ve ihtiyaçlarının neler olduğu tespit edilmiştir. Köylülere ve öğrencilere Halkevi'nin armağanı olarak Atatürk'ün fotoğrafı ile çeşitli şekerlemeler dağıtılmıştır²⁵.

10. Endürlük Köyüne Düzenlenen Gezi

13.06.1937 günü Halkevi üyeleri Vali Adli Bayman'ın başkanlığında Talas Nahiyesi'nin Endürlük Köyü'ne gitmişlerdir. Kafilede bulunan doktor, köyün hastalarını muayene etmiş, yirmi yedi hastanın ilacı ücretsiz olarak verilmiştir. Yine kafilede bulunan Ziraat Bankası Müdürü Hüseyin Karadeniz Bey, köylüler ile iletişim kurmuş, bankadan kredi temini hususunda gerekli kolaylığın sağlanacağını bildirmiştir. Sümerbank Bez Fabrikası Müdürü de fabrikada, işsiz gençlere iş vereceğini söylemiştir. Köyün içerisinde bulunan üç çeşmenin bozuk olduğunun anlaşılması üzerine, bu çeşmelerin tamir edilmesi için Nahiye müdürlüğüne gerekli talimatın verilmesi kararlaştırılmış, köyün içerisinde bir kavaklık alanının vücuda getirilmesi için gerekli çalışmalara başlanması yönünde fikir birliğine varılmıştır. Köyde okul olmaması nedeniyle çocukların eğitim-öğretim faaliyetlerinden geri kalmamalarının sağlanabilmesi için köyün yakınında bulunan Zincidere Köyü'nün okuluna gönderilmeleri kararlaştırılmıştır. Tüm köylüye birer Atatürk fotoğrafı hediye edilmiş, çocuklara da çeşitli şekerlemeler dağıtılmıştır²⁶. Ülkü dergisinin 53. sayısında Kayseri Halkevi'nin köylere yapmış olduğu bu tür gezilerin önemine ve faydalarına değinilmek suretiyle Halkevi'nin bu faaliyeti takdirle karşılanmıştır²⁷.

²⁴ Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi, Belge No:409.1.837.810.2, Dosya No: 5. Büro, s.114-116.

²⁵ "Köy Kalkınması", Kayseri Vilayet Gazetesi, 10.06.1937, No:1157.

²⁶ "Endürlük Köyünün Kalkınması", Kayseri Vilayet Gazetesi, 14.06.1937, No:1158.

²⁷ Ülkü, Sayı:53, Cilt:9, Temmuz 1937, s.388.

11. Kıranardı Köyüne Düzenlenen Gezi

1937 yılının Eylül ayının ilk haftasında Halkevi'nin Köycüler, Spor ve İçtimaî Yardım Şubesi üyeleri, doktorlar ve münevverlerden oluşan bir kafiye Kıranardı Köyü'ne yaya olarak gitmiştir. Kafiye Kıranardı'nda şu faaliyetleri yapmıştır:

a-Kafiye üyeleri içerisinde bulunan Ziraat Bankası Müdürü tarafından köylülerin parasal ihtiyaçları tespit edilmiş, bankaya kredi alabilmeleri için nasıl müracaat edecekleri anlatılmıştır.

b-Sağlıklı ve temiz bir içme suyuna sahip olan Kıranardı Köyü'nün içme suyunun Kayseri'ye getirilebilmesi amacıyla gerekli çalışmaların yapılması kararlaştırılmıştır. Su nakliyatının kolayca yapılabilmesi için yol üzerinde bulunan bir derenin üzerine on metre uzunluğunda bir köprünün yapılmasına karar verilmiş, bu köprü inşası için Özel İdare'den yüz lira nakdi yardım temin edilmiştir.

c- Köyde okuma yazma çağında toplam 270 çocuğun bulunduğu tespit edilmiş, köyde okul bulunmaması nedeniyle bu çocukların Hisarcık Köyü'nde bulunan okula gitmeleri kararlaştırılmıştır. Ancak Hisarcık Köyü'nde bulunan ilkokulun küçük ve tamire muhtaç olması nedeniyle bu okulun tadilat edilmesi ve kapasitesinin beş sınıfa çıkarılmasına karar verilmiştir.

d- Kafiye bulunan doktorlar 24 hastayı muayene etmiş, bir hastanın ameliyat olmasına lüzum görülmüştür. Bu hasta Kayseri Memleket Hastanesi'ne nakledilerek ameliyatı yaptırılmıştır.

e- Yine kafiye bulunan Sümerbank Bez Fabrikası Müdürü ise işsiz gençlere fabrikada iş verilebileceğini söylemiştir.

f- Köyün etrafında bulunan pelit ve meşe ormancığının korunması hususunda köylülerden daha dikkatli olmaları istenmiştir.

g- Çocuklarının ve torunlarının sayısı 54 olan 120 yaşındaki Ayşe adındaki yaşlı bir kadına nakdi yardımda bulunulmuştur.

h- Köylü çocuklara şeker ve her eve asılmak üzere Atatürk'ün birer resmi hediye edilmiştir²⁸.

12. Erkilet Nahiyesine Düzenlenen Gezi

Halkevi'nin Köycüler, Spor ve İçtimaî Yardım Şubeleri üyeleri 21.11.1937 Pazar günü Vali Adli Bayman'ın başkanlığında 30 kişilik bir kafiye ile Etkilet Nahiyesi'ne gitmiştir. Kafiye üyeleri Erkilet Nahiyesi'nde şu faaliyetleri yapmıştır:

²⁸ *Kıranardı Köy Gezisi*", Kayseri Vilayet Gazetesi, 06.09.1937, No:1181.

a-Bozuk olan köy çeşmesinin tamir edilmesi için gerekli talimatlar verilmiştir.

b-Köydeki hastalar İl Sağlık Müdürü tarafından muayene edilmiş, tedavileri için gerekli reçeteler yazılmış, yoksul hastaların ilaçları ücretsiz olarak temin edilmiştir.

c-İçtimaî Yardım Şubesi tarafından yoksul çocuklara defter, kalem ve kitap gibi çeşitli araç-gereç dağıtılmıştır.

d-Her eve asılmak üzere Atatürk'ün resimleri armağan olarak verilmiş, çocuklara şeker dağıtılmıştır²⁹.

13. Anbar Köyüne Düzenlenen Gezi

12.12.1937 tarihinde Halkevi'nin Köycüler, Spor, İçtimaî Yardım Şubesi üyelerinden müteşekkil 32 kişilik bir kabile Vali Adli Bayman'ın başkanlığında Kayseri'ye sekiz kilometre uzaklıkta bulunan Anbar Köyü'ne yaya olarak gitmiştir. Vali Adli Bayman 02.02.1938 tarih ve 95 sayılı C.H.P. Genel Sekreterliği'ne yazmış olduğu raporda Halkevi kfilesinin Anbar Köyü'nde yapmış olduğu faaliyetlerin neler olduğuna değinmiştir. Bu raporda Anbar Köyü'nde Halkevi'nin üyeleri tarafından yapılan faaliyetler şu şekilde dile getirilmiştir³⁰:

“12.12.1937 gününde refakatimde Halkevi'nin köycülük, spor, sosyal yardım kolları üyeleri ve şarın münevveranından 32 kişi olduğu halde Kayseri'ye sekiz kilometre mesafede kain Anbar Köyü'ne yaya olarak gidilip gelinmiş, bir etüt gezisi yapılmıştır.

1-Köye gelen içme sularının kapalı bir mecra ile geldiği görül-müşse de mecranın taksim yerlerinden akan sularla çeşme ayaklarının birikintileri köy civarında bataklık vücuda getirdiği görülmüş olmakla bu mahzurun izalesi için bu suların köy civarındaki kanala raptı lüzumu köy muhtarına emir verilmiş ve keyfiyet vilayetin kovalama takvimine de not edilmiştir.

2-Bu köy arazisi çok sulak olduğu cihetle mevcut söğütliklere ilaveten yeni söğütler ekilmesi temin edilmiş ve yine keyfiyet vilayetin kovalama takvimine not edilmiştir.

3-Köylünün kendi toprağı bulunmadığı, Kayserililere ait araziye yarıcılık sureti ile ektikleri cihetle köylü, hükümetten toprak dileğinde bulunmuş pek yakında toprak kanununun çıkacağı ve bu kanunun top-

²⁹ Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi, Belge No:409.1.837.810.2,Dosya No: 5. Büro, s.53-54.

³⁰ Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi, Belge No:409.1.837.810.2,Dosya No: 5. Büro, s.24-25.

raksız halkı düşünmüş olacağı cihetle biraz daha muntazır olmaları bir lisani münasiple köylüye anlatılmıştır.

4-Köyde birkaç çocukta göz hastalığı görülmüş ve bu hastalığın tedavisi için refakatimde bulunan sıhhat ve muaveneti içtimaîye müdürü tarafından gerekli tedavinin ifası temin edilmiştir.

5-Yine aynı gün bu köye üç kilometre mesafede kain Oymaağaç Köyü'ne gidilmiştir. Bu köyün yakınındaki yolun bozukluğu görülmüş ve bu yolun tesviyesi hususunda muhtara emir verilmiş olduğu gibi keyfiyetin takibi için vilayetin kovalama takvimine not edilmiştir.

6-Bu köyün de çeşme ayağının bataklık husule getirdiği ve köyün içi fevkalade pis olduğu, uzun zamandan beri hiçbir temizlik görmediği bilhassa yığınlarla hayvan gübreleri bulunduğu, köyün içi ufunetten durulmaz bir hale geldiği görülmüş ve köy muhtarına ve kaptiplerine mükerreren verilen emirlere rağmen haftanın muayyen tımar günü olan Pazar günlerinde temizlik yapılmadığı anlaşılmış, bu hususta muhtara önemli tebligat yapıldığı gibi civar karakollar marifeti ile temizlik işinin kovalanması ve bilhassa tımar günlerinde köyün temizlettirilmesi için köy katibine ehemmiyetle emir verilmiş olduğunu bilgi olarak arz eder saygılarımla sunarım.

Kayseri Valisi ve
C.H.P İlyönkurul Başkanı
Adli Bayman”

14. Kaneş-Gültepe-Karahüyük Köyü'ne Düzenlenen Gezi

19.12.1937 günü Halkevi'nin Köycüler, Spor ve İçtimaî Yardım ile Dil, Edebiyat, Tarih Şubeleri üyelerinden oluşan 46 kişilik bir kabile, Vali Adli Bayman'ın nezaretinde Kayseri'ye 12 kilometre mesafede bulunan ve eski Kayseri'nin yerleşim merkezi olma niteliğini taşıyan Kaneş-Gültepe-Karahüyük Köyü'ne yaya olarak gitmiştir. Bu gezi ile ilgili izlenimler ve yapılan faaliyetler, Vali Adli Bayman tarafından C.H.P Genel Sekreterliği'ne yazılan 145 sayılı bir raporda açıklanmıştır. Raporda şu ifadeler yer verilmiştir³¹:

“19.12.1937 gününde refakatimde Halkevimizin köycülük, spor ve sosyal yardım ve tarih kolları üyelerinden kırk altı kişi olduğu halde Kayseri'nin on iki kilometre mesafesinde bulunan ve eski Kayseri yeri olan Kaneş-Gültepe-Karahüyük Köyü'ne yaya olarak gidilip gelinmiş, gerekli etütler yapılmıştır.

³¹ Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi, Belge No:409.1.837.810.2,Dosya No: 5. Büro, s.22-23.

1-Bu köyün içme suyundan çok sıkıntısı olup Muncusun Köyü'ne ait sudan bu köy halkının ihtiyacı için miktarı kafi su verilmesi temin edilmiş olup gereğinin yapılması için köyün programına ve bütçesine bu iş ithal ettirilmiş ve bu iş vilayetin kovalama takvimine not edilmiştir.

2-Kafilede bulunan doktorlar köyün hastalarını muayene etmişler, köyde 77 hastaya rastlanmıştır. Bu hastaların çoğu sıtmalı olup ve bu köy sıtma mücadele mıntıkasına dahil bulunmakla mücadele başkanlığının nazarı dikkati celp ve hastalara meccani ilaçlar temin edilmiştir.

3-Altı lira bedelle bu köy halkının ilaçları ile beraber bir ecza dolabı tedarik etmeleri temin edilmiştir.

4-Müteaddit emir ve tebliğlere rağmen bu köyün kalkınması için şahsiyeti maneviyesi namına behemehal bir tarla ekmeleri muhtara ve ihtiyar heyetine anlatılmış olduğu gibi bu emrin yerine getirilememesinden ötürü de Muncusun Nahiyesi Müdürü muaheze ve tarla ekmeleri keyfiyeti vilayetin kovalama takvimine not edilmiştir.

5-Bu köyün tarihi hakkında halkevi köycülük şubesi reisi tarafından köylüye bir konferans verilmiştir.

6-Halkevi sosyal yardım kolu tarafından köylü çocuklara şekerlemeler dağıtılmış ve her eve Atatürk Hazretlerinin birer fotoğrafları armağan olarak verilmiş olduğunu bilgi olarak arz ederim.

Kayseri Valisi ve
C.H.P. İlyönkurul Başkanı
Adli Bayman”

15. Yamula Köyüne Düzenlenen Gezi

08.05.1938 tarihinde Halkevi'nin İçtimaî Yardım ve Köycüler Şubesi Vali Adli Bayman'ın başkanlığında 63 kişilik bir ekip ile Himmetdede Nahiyesi'nin Yamula Köyü'ne kısmen yaya, kısmen atlı ve kısmen otomobille bir köy gezisi düzenlemiştir. İki yüz haneli köyde ilk olarak köylüler ile tanışılmış ve onların sorunları ve beklentileri dinlenmiştir. Köyde sadece bir ilkokulun bulunduğu, bu okulda toplam 63 öğrencinin bir öğretmen tarafından eğitildiği görülerek, en kısa sürede bu okula bir öğretmenin daha tayin edilmesi için ilgililerle temasa geçilmesi kararlaştırılmıştır. Kafilede bulunan Doktor Sabit Bey tarafından köydeki hastalar muayene edilmiş, 21 hastanın tedavisi için gerekli olan ilaçlar ücretsiz olarak verilmiştir. “Pembe” adında gözleri görmeyen ancak ameliyat edildiğinde görebilme ihtimali olan yaşlı bir kadının ameliyatının ücretsiz olarak yapılması da temin

edilmiştir. Köyün ağaç bakımından fakir olduğu görülmüş, köye bol sayıda ağaç dikilmesi için köylülere gerekli talimatlar verilmiştir³².

16. Ağırnas Köyüne Düzenlenen Gezi

15.05.1938 tarihinde Halkevi'nin Köycüler, Spor ve İçtimaî Yardım Şubesi üyelerinden oluşan 42 kişilik bir kabile Gesi Nahiyesi'nin Ağırnas Köyü'ne gitmiştir. Gesi Nahiyesi'nin Ağırnas Köyü'ne yapılan ziyaret ile ilgili olarak dönemin Kayseri Valisi ve C.H.P. İl Başkanı Adli Bayman tarafından Genel Merkeze yazılan raporda şu ifadelere yer verilmiştir³³:

“15.05.1938 tarihinde refakatimde Halkevi'nin köycülük, spor ve içtimaî yardım kollarından mürekkep 42 kişilik bir kabile ile Gesi Nahiyesinin Ağırnas Köyüne gidilerek gerekli etütler yapılmıştır. Tarih Kurultayının işaretine nazaran koca Mimarsinan'ın doğduğu Ağırnas Köyü olduğu anlaşılınca bu keyfiyet köylülere tebliğ edilmiş, bu münasebetle bu köyde çok sevinçli ve neşeli bir tören yapılmıştır. Bu köyün çok güzel bir mektep kurağı mevcut ise de sakafı akmakta olduğu görülmüş, binaenaleyh bunun için girilen tatil mevsiminde behemehal onarılması emir verilmiştir. Refakatimizdeki doktorlar köydeki hastaları muayene ederek reçetelerini tanzim etmiş, ilaçları halkevince meccanen temin edilmiştir. Tarlalarını sulamak bahanesi ile bazı kimselerin yolları bozarak suları akıttığı görülmüş, binaenaleyh bu hale mütecasir olanlar hakkında tatbikatı kanuniye yapılması için nahiye müdürlüğüne emir verilmiştir. Bu gezi münasebeti ile köylülerle hasbıhaller yapılmış, muhtelif konulara dair konferanslar verilmiş olduğunu bilgi olmak üzere saygılarımla arz eyerim

Kayseri Valisi ve
C.H.P. İlyönkurul Başkanı
Adli Bayman”

17. Sonuç

1932–1951 yılları arasındaki zaman diliminde toplumu Cumhuriyetin ortaya koymuş olduğu ilkeler doğrultusunda yetiştirme ve geliştirme yolunda önemli roller oynamış olan bir kültür kurumu olarak tarihteki yerini alan Kayseri Halkevi, şubeleri tarafından düzenlenen faaliyetleri ile de gerek yerel basın gerekse de ulusal basın organları tarafından adından övgüyle bahsettiren halkevlerinden birisi olmuştur. Özellikle Atatürk döneminde düzenlenen köy gezileri ile köylüye Cum-

³² Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi, Belge No:409.1.837.810.2,Dosya No: 5. Büro, s.1–2.

³³ Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi, Belge No:409.1.837.810.2,Dosya No: 5. Büro, s.3.

huriyetin kazanımlarının aktarılmasında bir köprü görevini görmüş, bu sayede devlet-halk bütünleşmesinin en güzel örneklerinden birisini vermiştir. Temel sağlık hizmetlerinin köylüye götürülmesinde, köylüyü Cumhuriyetin kazanımları konusunda bilgilendirmede Kayseri Halkevi, düzenlemiş olduğu köy gezileri ile bölgesinde kendisinden övgüyle bahsedilen halkevlerinden birisi olmuştur.

KAYNAKLAR

A-Gazete, Dergi ve Arşiv Belgeleri

- “Argıncık Köy Gezisi ve Haydar Bey Köşkü”, *Kayseri Vilayet Gazetesi*, 26 İkinciteşrin (Kasım) 1936, No: 1107
- “Endürlük Köyünün Kalkınması”, *Kayseri Vilayet Gazetesi*, 14.06.1937, No:1158.
- “Halkevi’nde Konferans Serileri”, *Kayseri Vilayet Gazetesi*, 04.06.1936, No: 1058.
- “Halkevi’nin Gesi Nahiyesine Bir Gezisi” , *Kayseri Vilayet Gazetesi*, 08.06.1936, No: 1059.
- “Kıranardı Köy Gezisi”, *Kayseri Vilayet Gazetesi*, 06.09.1937, No:1181.
- “Mimarsinan Köyünde Bir Gün-I” *Kayseri Vilayet Gazetesi*, 23 İkinciteşrin (Kasım) 1936, No: 1106.
- “Köy Gezintisi”, *Kayseri Vilayet Gazetesi*, 22 Birinciteşrin (Ekim) 1936, No: 1098.
- “Köy Kalkınması”, *Kayseri Vilayet Gazetesi*, 10.06.1937, No:1157.
- “Mimarsinan Köyünde Bir Gün-I”, *Kayseri Vilayet Gazetesi*, 23 İkinciteşrin (Kasım) 1936, No: 1106.
- “Mimarsinan Köyünde Bir Gün-II”, *Kayseri Vilayet Gazetesi*, 26 İkinciteşrin (Kasım) 1936, No: 1107.
- Kayseri Vilayet Gazetesi*, Sekizinci Sene, No: 664, 23 Haziran 1932.
- Ülkü*, Sayı:64, Cilt:11, Haziran 1938, s.364.
- Ülkü*, Sayı:53, Cilt:9, Temmuz 1937, s.388.
- Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi*, Belge No:409.1.837.810.2,Dosya No: 5. Büro, s.-1-3, 93–94.

B-Diğer Kaynaklar

- Argıncık Köyü*, Kayseri Vilayet Matbaası, Kayseri 1937.
- Erkiletlioğlu, Halit, *Kayseri Yakın Tarihinden Notlar*, Kayseri, Kasım 1998.
- Kayseri Halkevi Armağanı*, 9 Birinciteşrin, Kayseri 1933.
- Önder, Ali Rıza, *Kayseri Basın Tarih*, Kayseri İşçi Kredi Bankası Kültür Yayınları No.2, Ayyıldız Matbaası, Ankara 1972.
- Özdoğan, Kazım, *Germir Köyü, Seri:2 (Kayseri Halkevi'nin Tertip Ettiği Yaya Köy Gezileri Tetkik Notlarıdır)*, Kayseri Vilayet Matbaası, Kayseri 1937.
- Özdoğan, Kazım, *Mimarsinan Köyü (Seri:3)*, Kayseri Vilayet Matbaası, Kayseri 1937.
- Şanal, Mustafa “Atatürk Döneminde Kayseri Halkevi ve Faaliyetleri (1932–1938)”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt: XXII, Mart-Temmuz-Kasım–2006, Sayı:64–65–66, s.261–292.
- Şanal, Mustafa, “Türk Kültür Tarihi İçerisinde Kayseri Halkevi ve Faaliyetleri”, *Milli Eğitim*, Sayı:161, Ankara, 2004, s.37–60.
- Şanal, Mustafa, *Kayseri Halkevi ve Faaliyetleri*, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Kayseri 2007.
- Şanal, Mustafa “Atatürk Döneminde Kayseri Halkevi Tarafından Düzenlenen Cumhuriyet Bayramı Kutlama Törenleri”, *Erdem*, Sayı:156, 2010, s.161–172.
- Şimşek, Sefa, *Bir İdeolojik Seferberlik Deneyimi Halkevleri 1932–1951*, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul 2002.